

Gammel borgmester kæmpede videre bag skrivebordet

Nyt arkivmateriale føjer nye nuancer til eftertidens portræt af en vedholdende Thisted-borgmester

Af Orla Poulsen

”De nuværende yngre slægter kender Iversens bedrifter gennem de seneste år, men glemt som sne, der faldt i fjor, er kampårene, da man sloges på Thisted Rådhus om så ringe ting som brolægning af Asylgade. Nu beger (asfalterer, red.) man gaderne til som den naturligste ting. Jo, der er sket en masse i Thisted”. (Aften Posten i 1957 i anledning af Chr. Iversens 80 års dag)

Kampårene! Skulle der være nogen, der kan placere dem? Er ”kampårene” blot en ordbrok, der engang flød rundt på retorikkens venstre overdrev? Jo, der er sket en masse, og borgmester Chr. Iversen fik sin egen vej i et villakvarter i det østlige Thisted. Den kan de fleste finde, men Chr. Iversen er det efterhånden kun de færreste, der mindes.

Sidste gang Iversen for alvor tonede frem i avisoverskrifterne var i forbindelse med forberedelserne til byrådsvalget i 1954.

I den foregående byrådsperiode havde Chr. Iversen været landets ældste siddende borgmester, og blev ved sin afgang hyldet for en livslang politisk indsats af sine socialdemokratiske partikammerater, der samtidig besluttede at sætte en aldersgrænse på 70 år for tillidsposter i partier. Men umiddelbart før valget stillede den 77-årige Iversen op igen – nu med egen liste! Den historie blev tegnet og fortalt vidt omkring og endte med et bragende nederlag til den gamle politiker. Et par år efter var det, Aften Posten konstaterede, at kampårene var glemt.

Måske fordi Chr. Iversen var et barn af kampårene, blev han også opfattet som en stridbar herre. Den konservative Thisted Amts Avis gav denne karakteristik i anledning af 75 års dagen i 1952: ”Normalen er, at en fødselsdagsartikel skal være en hyldest, velgarneret med ros. Desværre er dette ikke altid muligt. Man kan træffe mennesker, der delvis byder imod. Borgmester Chr. Iversen er ét af disse tilfælde”.

Så var dét sagt!

Men havde den konservative avis ikke noget positivt at tilføje, jo: ”Én ting kan absolut ikke nægtes om manden i Thistedes borgmesterstol: arbejdsom har han altid været – og er endnu!”

”Man ynder fra en bestemt side at hævde, at du er lidt af en diktator!” - bemærkede Thisted Socialdemokrat i samme anledning, og Iversen replicerede: ”Mit princip er, at i stedet for at drøfte et forslag i et udvalg gennemfører jeg det for derefter at lægge det frem til bedømmelse”.

Der var heller ikke slinger i valsen hos Chr. Iversen, når det gjaldt formuleringen af det politiske mål. Det drejede sig om solidaritet og beskæftigelse:

”Det må være arbejderklassens opgave at sørge for, at der aldrig bliver en klasse under den, og jeg vil også understrege, at det også fremover gælder, at arbejde, arbejde og atter arbejde er det eneste værdiskabende her i verden”.

Profession arbejdsmand

Den korte fortælling om Iversen begynder i 1877, da han blev født i et fattigt husmandshjem i Øster

Han Herred.

Chr. Iversens "CV" – som det ville hedde i dag – indledes med syv års nødtørftig skolegang i Tranum, hvor der i perioder kun var undervisning to halve dage om ugen. "Det eneste, vi fik nok af, var religionsundervisning og – tæsk. Jeg var vist ikke dummere end de andre børn, men var en af dem, der fik flest tæsk, og det var kun, fordi jeg var et fattigmandsbarn", husker Chr. Iversen.

Inden soldatertiden i København havde den unge Iversen arbejde i skoven og på et mejeri. I 1898 vendte han tilbage til sin fødeegn, hvor han begyndte som gårdskarl – avancerede til bestyrer af landejendommen Kristianslyst på Nørreallé i Thisted – for i 1902 at blive arbejdsmand. I begyndelsen på Thisted Dampmølle. Inden Chr. Iversen købte en landejendom i Brund i 1907, arbejdede han ved bygningen af læmolerne i Vorupør og Hansted.

"Jeg havde nået mit lysende mål – men det blev ikke lutter fornøjelse. Det var i Alberti-krak-dagene, hvor så meget ramlede og alt var krise og usikkerhed, så jeg afhændede igen ejendommen" – fortalte Chr. Iversen senere.

Chr. Iversen vendte tilbage til byggeriet af læmolerne på Vestkysten og tog samtidig fat på at reorganisere Arbejdsmandenes Fagforening, der havde ligget brak nogle år. Det blev begyndelsen til en professionel karriere som fagforeningsmand, som Iversen holdt ved frem til 80-års alderen med utallige tillidsposter. Parallelt med den faglige karriere fulgte en politisk karriere, der begyndte i 1913, da Chr. Iversen blev medlem af Thisted Byråd og sluttede i 1954. Iversen opnåede at blive borgmester i to "forlængede" byrådsperioder. Den første periode strakte sig fra 1936 og helt frem til 1942 p.g.a. den tyske besættelse. Da borgmester Bjerregaard døde midt i sin embedsperiode i 1948, trådte Iversen i

hans sted og fortsatte som borgmester til 1954.

Arbejdsmanden og akademikerne

Borgmester eller ej. Den arbejdsomme Iversen fortsatte sin kamp for at bedre levevilkårene for de arbejdsmænd, han gennem et par menneskealdre havde stået i spidsen for. Her i "Krønike-Tiden" – som DR har døbt begyndelsen af 1950erne – var efterveerne fra den tyske besættelse endnu ikke over i Thy. Ledigheden blandt arbejdsmændene var høj på trods af Thisted Kommunes mange beskæftigelsesarbejder, som anlæggelsen af Kystvejen syd om byen er et eksempel på.

Da Chr. Iversen i april 1955 – nu som kasseret politiker – læste i Socialdemokraten, at Regeringen overvejede af afsætte penge til oprettelse af nye virksomheder i Vendsyssel, der af regeringen blev betragtet som en "arbejdsledsø", henvendte han sig straks til arbejds- og økonomiminister Jens Otto Krag. Iversen skrev, at "det har forbavset os her i Thisted Amt, at opmærksomheden ikke har kunnet nå hertil, hvor arbejdsløshedsøerne findes i flere kommuner i lige så høj grad som i Vendsyssel". Den gamle arbejdsmand, der med egne hænder havde været med til at bygge molerne i Vorupør og Hanstholm et halvt århundrede tidligere, påpegede i sin henvendelse til den akademisk uddannede partikammerat nødvendigheden af at få genoptaget byggeriet af havnen i Hanstholm og få afsat penge til sikringsarbejde af vestkysten.

"Vi er nogle, der endnu har den tiltro til socialdemokratiske repræsentanter i Regering og Folketing, at de sætter mennesket i forgrunden, når det drejer sig om løsning af positive samfundsopgaver. Det er

selvfølgelig beskæftigelsen, det drejer sig om", skrev Iversen fra sit arbejdsværelse i boligen på Østerbakken.

En måned svarede Jens Otto Krag, at han var bekendt med de lokale problemer med ledigheden, men gjorde også opmærksom på, at lokale initiativer for bringe ledigheden ned var en forudsætning for statslig støtte til beskæftigelsen. "Det er først nu, regeringen skal til at tage fat".

Brevvekslingen med Krag er kun en del af en større og meget engageret brevveksling med politikere og organisationsfolk, som Iversen havde kørende i sine sidste "kampår".

Chr. Iversen døde i 1962. Da havde Folketinget vedtaget Lov om Egnsudvikling, der var medvirkende til, at Thisted nogle årtier senere for alvor fik bugt med ledigheden og efterhånden udviklede sig til en af landets mest industrialiserede kommuner. Den gamle Thisted-borgmester nåede at opleve, at det første spadestik til den nye havn i Hanstholm blev taget. Han var dog sengeliggende på dagen, men talerne blev optaget på bånd og afspillet ved et arrangement på Hotel Phoenix, hvor Chr. Iversen var blandt tilhørerne.

Historien om Hanstholm havn

Loven om Hanstholm Havn blev vedtaget i 1917 efter årtiers diskussion om behovet for en havn. De nye havne i Hirtshals og Esbjerg havde da allerede vist deres værdi

Den unge arbejdsmand Chr. Iversen sled bag trillebøren, da fundamentet til en vestkysthavn blev lagt med byggeriet af molerne i Vorupør og Hanstholm i begyndelsen af 1900-tallet. Som aldrende formand for Arbejds mændene i Thisted sled han videre bag skrivebordet i 1950'erne. Det ved vi nu, hvor Chr. Iversens omfattende korrespondance med politikere og organisationsfolk fra midten af halvtredserne er blevet indleveret til Lokalhistorisk Arkiv.

Som bekendt skulle der gå 50 år, før havnen stod færdigbygget. Det havde ikke skortet på lokale opfordringer om at sætte byggeriet i gang. Besættelsen satte en stopper for planerne i 1940, men kort efter befrielsen etableredes lokalt et "Hanstholm-udvalg" med amtmand Egedorf i spidsen for en række lokale erhvervs- og organisationsfolk.

Udvalget arbejdede ihærdigt på at få de nødvendige midler frigivet til en færdiggørelse af havnebyggeriet. Der blev rettet utallige henvendelser til beslutningstagerne på Christiansborg med invitationer til at se på forholdene i Hanstholm. Men skiftende regeringer var nølende. Først i 1960 kom pengene. Da var egnsudvikling også kommet på dagordenen på tinge med vedtagelsen af Loven om Egnsudvikling.